

Suomen sota

Suomen sodan (1808-1809) aikana Saarijärvi joutui jälleen kokemaan ras-
kaan miehityksen. Jo kuukauden kuluttua sodan syttymisestä saapuivat
ensimmäiset venäläisjoukot Saarijärvelle. Joukot pyrkivät Vaasaan. Ruuan
ja rehun puute sekä ankara kyyditys- ja majoitusrasite johti vihamielisyyk-
sien puhkeamiseen - kahakat johtivat muutaman venäläisen kuolemaan.
Rangaistukseksi paikallisten virkamiesten omaisuus tuhottiin ja muutamia
muitakin taloja ryöstettiin. Myös Majuri Otto von Fieandtin 200 miestä
järjesti alueella sotilaskuljetusten kaappauksia - Perhon väijytyksessä kaa-
tui jopa satakunta vihollista. Sissitoiminta johti 500 miehen venäläisryk-
mentin siirtämiseen Saarijärvelle turvaamaan tärkeää yhteyttä rannikolle.
Venäläiset aloittivat seudun järjestelmällisen ryöstämisen - viljan ja koti-
eläinten lisäksi vietiin tienvarsitaloista jopa kaikki irtain omaisuus.

Useita pahoinpideltiin ja jotkut kuolivat vammoihinsa. Pääosa väestöstä
pakeni vihollisen terroria metsiin. Karstulan taistelun muistomerkki Suomen sodan (1808-1809) aikana.
Taistelu käytiin aamuvarhaisesta iltamyöhään. Otto von Fieandt johti piippua poltellen joukkojaan ison
kiven takana. Runossaan "Otto von Fieandt" Runeberg kuvaa kohtalokasta Karstulan taistelua.
Kuvaaja: Saarijärven museo, Kari Kotilainen.

Vuoden 1808 kesän etenemisvaiheen aikana pyrittiin venäläisten yhteydet katkaisemaan rannikolta sa-
voon. Kimingin väijytyksen jälkeen ensimmäinen taistelu käytiin Kyyjärvellä Lintulahdella. 3.7.1808 jo
aiemmin vahvistuksia saaneet venäläisjoukot ryhtyivät tykistön tukemana hyökkäykseen Fieandtin ase-
mia vastaan. Hyvän alkumenestyksen jälkeen taistelu kääntyi kahden venäläispataljoonan yllätyshyökkä-
yksen takia suomalaisten joukkojen häviöksi. Fieandt joutui peräytymään taistellen - tappiot taisteluissa
olivat runsaat 153 miestä, joista 25 kaatui. Pohjanmaalla kärsittyjen tappioiden jälkeen venäläiset vetäy-
tyivät taisteluitta takaisin Saarijärvelle. Fieandtille annettiin käsky edetä joukkoineen Saarijärvelle. Fie-
andtin miehittikin Kalmarin. Venäläiset siirsivät kuitenkin Saarijärvelle edelleen vahvoja uusia osastoja ja
suomalaiset joutuivat perääntymään jälleen pohjoiseen.

Alavuden tappion jälkeen osa Saarijärven venäläisosastoista joutui palaamaan Jyväskylään päävarastojen
suojaksi. Fieandt päätti ryhtyä taisteluun etenevien venäläisten kanssa jo Karstulassa. Karstulan taistelu
käytiin aamuvarhaisesta iltapimeään 21.8.1808. Venäläisiä lienee ollut taistelussa runsaat 4000 miestä ja
suomalaisia noin 1250. Taistelussa pääjoukkojen taistellessa tykistön tukemina venäläiset onnistuivat
lähettämään kaksi erillistä osastoa hyökkäämään suomalaisten asemin takaa päin. Fieandtin kokonais-
tappiot olivat huomattavat - vain 354 miestä selvisi, menetys oli siis noin 900 miestä. Fieandtin tappion
tunnelmia on kuvannut J.L. Runeberg Vänrikki Stoolin tarinoissa.

Useiden tappioiden jälkeen Ruotsi-Suomen joukot vetäytyivät pohjoiseen. Tappion seurauksena Suomi
liitettiin autonomisena alueena Venäjään. Sodan aikana koko suurpitäjä oli välitöntä sotatoimialuetta ja
sen pohjoisosassa käytiin kaksi suurta suomalaisten tappioon päätynyttä taistelua. Vihollisen terrori ja
ryöstely oli ajanut väen pakosalle. Tuhon täydensi halla. Joka viides suurpitäjän asukkaista menehtyi
Suomen sodan aikana. Pääosa uhreista menehtyi kulkutauteihin - noin 50 ruotusotilaasta vajaa puolet
palasi hengissä. Paikkakunnan väkivaltaisuuksissa kuoli lähes kymmenkunta pitäjäläistä. Myös aineelliset
menetykset olivat suunnattomat.